

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní Mgr. Helenou Konečnou ve věci

žalobkyně: B. Š.
proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 9. května 2022, č. j. X,
takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou napadeným rozhodnutím žalovaná zamítla námitky žalobkyně, směřující proti jejímu rozhodnutí ze dne 2. 12. 2021, č. j. X (dále jen „prvoinstanční rozhodnutí“), kterým žalobkyni snížila od 20. 11. 2021 výši invalidního důchodu pro invaliditu III. stupně na invalidní důchod pro invaliditu II. stupně podle § 56 odst. 1 písm. e) a § 41 odst. 3 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Jičín ze dne 14. 7. 2021 je žalobkyně od 14. 7. 2021 invalidní pro invaliditu II. stupně, neboť z dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla její pracovní schopnost o 55 %.

2. Žalovaná rozhodla o námitkách na podkladě posudku České správy sociálního zabezpečení, pracoviště Hradec Králové, ze dne 26. 4. 2022, ze kterého vyplynulo, že žalobkyně není invalidní dle § 39 odst. 2 písm. c) ZDP ve III. stupni, ale invalidní ve II. stupni dle písm. b) citovaného ustanovení. Rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole V (duševní poruchy a poruchy chování), položce 7b (poruchy osobnosti – středně těžké postižení) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 359/2009 Sb.“), pro kterou se stanovuje míra poklesu pracovní schopnosti v rozmezí 30-45 % s tím, že lékař ČSSZ ho v daném případě stanovil na horní hranici procentního rozmezí, a to na 45 %. Vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu žalobkyně byla tato hodnota dle § 3 odst. 1 citované vyhlášky zvýšena o 10 procentních bodů, a činí celkově 55 %.

II. Obsah žaloby

3. Žalobkyně v žalobě ze dne 20. 5. 2022 uvedla, že posudkový lékař neodborně zhodnotil její zdravotní stav, který ve skutečnosti není dobrý. Přestože od roku 2017 (tj. doby, kdy byl její zdravotní stav posouzen jako invalidita III. stupně) nedošlo ke zlepšení jejího stavu, byla v roce 2022 posouzena jako invalidní ve stupni druhém. Uvedla, že ji s těžkými psychickými problémy nikde nezaměstnají a důchodem sotva vyžije, připomněla, že se stala obětí trestného činu. Kdyby na tom byla lépe, ráda by do práce šla, ale nemůže. Žalobkyně se proto domáhá přezkoumání jejího případu a vrácení III. stupně invalidity, tedy zrušení rozhodnutí žalované o námitkách.
4. V doplnění žaloby ze dne 3. 7. 2022 žalobkyně zopakovala, že její zdravotní stav je již přes 10 let neuspokojivý z důvodu vážné psychické posttraumatické poruchy. Uvedla, že v roce 2021 jí byla snížena invalidita, přestože špatný stav stále přetrvává.

III. Jednání před soudem

5. Jednání před soudem dne 31. 5. 2023 se zúčastnila pověřená pracovnice žalovaného, která setrvala na argumentech a procesních návrzích žalovaného.
6. Žalobkyně se z jednání omluvila.
7. Krajský soud provedl při jednání důkaz posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Hradci Králové (dále jen „PK“) složené z posudkového lékaře MUDr. A. Ma. MUDr. T. S. (psychiatra) a tajemnice Bc. Š. V.. PK vyhotovila posudek na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOPSZ“), byl vypracován dne 18. 10. 2022 a žalobkyně byla jeho jednání přítomna. PK v posudku uvedla, že za **rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti považuje smíšenou poruchu osobnosti s rysy závislými, emočně nestabilními**, a procentní míru poklesu pracovní schopnosti stanovila podle kapitoly V, pol. 7 písm. b) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. na 45 %, a vzhledem k dalším zdravotním postižením – posttraumatická stresová porucha, stav po léčení karcinomu prsu, ji dle § 3 odst. 1 citované vyhlášky zvyšuje o hodnotu 10 % na

celkových 55 %. PK konstatovala, že zdravotní stav žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí odpovídal invaliditě II. stupně.

8. PK dále konstatovala, že posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení Jičín ze dne 8. 11. 2012 byla žalobkyni přiznána invalidita III. stupně pro protrahovanou posttraumatickou stresovou poruchu, při kontrolních lékařských prohlídkách v letech 2015 a 2017 jí byla ponechána invalidita III. stupně pro protrahovanou posttraumatickou stresovou poruchu, v roce 2021 jí byla invalidita snížena na II. stupeň pro smíšenou poruchu osobnosti s rysy závislými, emočně nestabilní. PK v posudku rovněž uvedla, že posttraumatická stresová porucha v čase vychládá (od napadení, které iniciovalo vznik posttraumatické stresové poruchy, uběhlo již více než 10 let) a u žalobkyně začíná převládat smíšená porucha osobnosti s rysy závislými, emoční nestabilitou, výraznějšími rozladami a depresiemi. Vzhledem k dlouhodobosti obtíží s nutností trvalé léčby PK užila horní hranici procentuálního rozmezí (tj. 45 %). Dle PK posttraumatická stresová porucha úplně nevymizela, v současné době odpovídá kapitole V, položce 5 písm. b) až c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. (tj. 15-35 %) a s ohledem na toto postižení a na stav po léčení karcinomu prsu navýšila PK procentní míru poklesu pracovní schopnosti o 10 %. Další stavy (po hysterektomii s oboustrannou adnexektomií a po operaci slepého střeva) nejsou dle PK posudkově významné.
9. K pracovní rekomandaci PK ve svém posudku uvedla, že žalobkyně je s tímto postižením schopna vykonávat výdělečnou činnost s podstatně menšími nároky na tělesné a zejména duševní schopnosti v podstatně menším rozsahu a intenzitě. Rekvalifikace na jiný druh výdělečné činnosti je schopna jen ve zcela omezeném rozsahu, optimální by byla domácí práce – kompletace výrobků.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 s. ř. s.) a vycházel přitom ze zjištěného skutkového a právního stavu ke dni napadeného rozhodnutí (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Žalobu důvodnou neshledal.
11. Ustanovení § 39 ZDP odst. 1 stanoví, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.
12. V odst. 2 téhož ustanovení je uvedeno, že jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně, b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.
13. V odst. 3 stejného ustanovení je uvedeno, že pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

14. Odst. 4 téhož ustanovení pak upravuje určování poklesu pracovní schopnosti, při němž se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával, schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %, v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti jen za zcela mimořádných podmínek.
15. Další odstavce tohoto ustanovení pak upravují to, že za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí, za stabilizovaný zdravotní stav se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení. Pojištěnec je pak adaptován na své zdravotní postižení, jestliže nabyl, popřípadě znovu nabyl schopnosti a dovednosti, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti. Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje v celých číslech.
16. Krajský soud dále konstatuje, že správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Podle platné a účinné právní úpravy platí, že zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění a pro účely odvolacího řízení správního (tzn. námitkového řízení) posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí, pokud napadené rozhodnutí bylo vydáno na základě posudku okresní správy sociálního zabezpečení; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Při přezkumu takového rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2013, čj. 6 Ads 11/2013-20, všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky pak spočívá v tom, aby se komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod, příp. o změně tohoto nároku či jeho odnětí v dvouinstančním řízení, jsou zejména na její rozhodnutí v námitkovém řízení kladeny nároky na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, čj. 6 Ads 99/2011-43).
17. Náležitosti posudku jsou upraveny v § 7 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž účel posouzení a datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výčet rozhodujících podkladů o

zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, stanovení míry poklesu pracovní schopnosti, stupně invalidity, dne vzniku invalidity, dne změny stupně invalidity nebo dne zániku invalidity, schopnosti využití zachované pracovní schopnosti podle § 5 u pojištěnce, jehož míra poklesu pracovní schopnosti činí nejméně 35 % a nejvíce 69 %, a zda je pojištěnec v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Obligatorní náležitosti posudku je rovněž odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti. Jde-li přitom alespoň o invaliditu I. či II. stupně (tedy pokles pracovní schopnosti v rozmezí nejméně o 35%, avšak nejvíce o 69 %), musí posudek obsahovat rovněž tzv. pracovní rekomandaci, tedy doporučení stran vhodného druhu práce, kterou je pojištěnec schopen při svém zdravotním postižení vykonávat (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, čj. 4 Ads 19/2012-18).

18. Krajský soud dodává, že posouzení míry poklesu pracovní schopnosti představuje odbornou medicínskou otázku, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí, též znalosti z oboru posudkového lékařství a jejíž posouzení je zákonem svěřeno posudkovým orgánům (srov. § 4 odst. 2, § 8 a § 16 ZOPSZ). Odborné posudkové závěry ovšem nepodléhají hodnocení soudu z hlediska jejich správnosti, neboť k tomu soudci nemají odborné lékařské znalosti. V posudku musí být uvedeno, zda zjištěný zdravotní stav zakládá dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a pokud ano, které zdravotní postižení je považováno za jeho rozhodující příčinu. Za rozhodující příčinu se považuje takové zdravotní postižení, které má nejvýznamnější dopad na pokles pracovní schopnosti pojištěnce (§ 2 odst. 3 vyhlášky č. 359/2009 Sb.). Procentní míry poklesu pracovní schopnosti podle druhů zdravotního postižení jsou uvedeny v příloze k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Posudková komise je povinna odůvodnit zařazení zdravotního postižení pod konkrétní položku uvedené přílohy i určení míry poklesu pracovní schopnosti v rámci rozpětí stanoveného v jednotlivých položkách, včetně případného navýšení podle § 3 citované vyhlášky. Je-li příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce více zdravotních postižení, hodnoty procentní míry poklesu pracovní schopnosti stanovené pro jednotlivá zdravotní postižení se nesčítají; v tomto případě se určí, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a procentní míra poklesu pracovní schopnosti se stanoví podle tohoto zdravotního postižení se zřetelem k závažnosti vlivu ostatních zdravotních postižení na pokles pracovní schopnosti pojištěnce.
19. V posuzované věci krajský soud vyhodnotil posudek PK MPSV ze dne 18. 10. 2022 jako posudek splňující všechny formální náležitosti ve smyslu § 7 vyhlášky č. 359/2009 Sb. Posudek byl vypracován PK MPSV zasedající v řádném složení za účasti lékaře s odborností psychiatrie. Žalobkyně se zasedání komise zúčastnila. Dle názoru soudu byl tedy její zdravotní stav zhodnocen komplexně, a to nejenom na základě lékařských zpráv, přičemž k objektivnímu posouzení zdravotního stavu PK MPSV provedla sama její zdravotní prohlídku a vyšetření.

20. Krajský soud při hodnocení posudku PK dospěl k závěru, že je úplný a přesvědčivý ve vazbě na zjištění z jednotlivých lékařských nálezů, vypořádává se se všemi rozhodujícími skutečnostmi, včetně skutečností namítaných žalobkyní a přezkoumatelným způsobem také odůvodňuje závěr, že onemocnění s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je psychiatrické příčiny, v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu je to smíšená porucha osobnosti s rysy závislými, emočně nestabilními. Posudková komise též hodnotila posttraumatickou stresovou poruchu a stav po léčení karcinomu prsu. Krajský soud v komplexnosti uvedeného s posudku neshledal žádné nelogičnosti a chybné úvahy nad obsahem jednotlivých lékařských zpráv konstatovaných v posudku a zpráv podkladových pro jeho závěry. Současně je nutno poukázat na to, že PK ve shodě s posudkovým lékařem LPS OSSZ i lékařem ČSSZ, dospěla ke shodnému závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení dle kap. V., položka 7, písm. b), přičemž z rozpětí 35-45 %, hodnotila na horní hranici rozpětí 45 % a vzhledem k dalšímu postižení zdravotního stavu zvýšila procentní míru poklesu pracovní schopnosti dle § 3 odst. 1 citované vyhlášky o 10 % na celkových 55 % s ohledem na další zdravotní postižení popsaná výše a vzhledem k její profesi. PK při doporučení vhodného zaměstnání dospěla k závěru, že žalobkyně je schopna vykonávat výdělečnou činnost s podstatně menšími nároky na tělesné a zejména duševní schopnosti v podstatně menším rozsahu a intenzitě, optimálním typem zaměstnání by byly domácí práce. Z provedeného posudku vyplývá, že žalobkyni nebylo možné přiznat invaliditu III. stupně.
21. Dle PK pokles pracovní schopnosti žalobkyně činí 55 %, tj. žalobkyně k datu vydání napadeného rozhodnutí byla invalidní ve II. stupni. Správní orgány tedy nepochybily v tom, že přiznaly žalobkyni invalidní důchod II. stupně.
22. Krajský soud nijak nezpochybňuje zdravotní obtíže žalobkyně, avšak jak plyne ze shora uvedeného, její zdravotní stav byl přezkoumán řádně a objektivně, přičemž bylo prokázáno, že ke dni vydání napadeného rozhodnutí, tj. k datu 9. 5. 2022, splňovala podmínky přiznání invalidity II. stupně a nikoliv III. stupně. Soud chápe obtížnou životní situaci i zdravotní obtíže žalobkyně a z toho plynoucí potíže na pracovním trhu, avšak tyto skutečnosti samy o sobě k jinému posouzení vést nemohly a nemohou.
23. Pouze pro úplnost lze dodat, že případné zhoršení zdravotního stavu po vydání napadeného rozhodnutí žalované nemůže být v rámci tohoto soudního přezkumu hodnoceno. V tomto směru krajský soud odkazuje např. na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2007, čj. 4 Ads 125/2006-39, podle něhož rozhoduje-li Česká správa sociálního zabezpečení o nároku na dávku, jejíž přiznání je podmíněno zdravotním stavem, vychází z odborného lékařského posouzení o zdravotním stavu, který je zjišťován k datu rozhodnutí správního orgánu. Zhoršení zdravotního stavu po tomto datu může být předmětem posouzení teprve na základě nové žádosti.

V. Závěr a náklady řízení

24. Krajský soud uzavírá, že podkladový posudek PK je nutno označit za objektivní, přičemž posudková komise měla k dispozici veškerou dostupnou zdravotní dokumentaci žalobkyně a zasedala v řádném složení. Krajský soud proto musel žalobu jako nedůvodnou zamítnout (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

25. Výrok II. o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšná žalovaná náhradu nákladů řízení nežádala a žalobkyně v řízení úspěšná nebyla, proto na náhradu nákladů řízení právo nemá.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 31. května 2023

Mgr. Helena Konečná v. r.
samosoudkyně